

УДК 330.131

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-96-8>

Швед В. В.
Омельченко О. В.
Ковтун А. В.

Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна»

МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ЕЛЕМЕНТНИЙ СКЛАД

Стаття присвячена узагальненню поглядів на сутність менеджменту в сучасних умовах господарювання. Доводиться багатоманітність поглядів на зміст явища. Аналізується сутність менеджменту крізь призму розгляду дефініцій через трансформацію історичних поглядів та підходів сучасних дослідників. Розглядаються ключові риси та основні аспекти сучасного менеджменту. Приділяється увага законам функціонування організації та законам розвитку організації. Розглядаються ключові принципи менеджменту підприємства, як в історичному контексті, так і в умовах сьогодення господарювання. Також наводиться функціонал менеджменту, насамперед через реалізацію загальних функцій за формулою 4+2 та конкретних функцій, що можуть виконуватись на підприємстві. Увага приділяється основним методам менеджменту.

Ключові слова: менеджмент, підприємство, аспекти менеджменту, принципи менеджменту, функції менеджменту, менеджмент підприємства.

Постановка проблеми. Економічні реалії сьогодення змушують керівників підприємств приймати рішення в умовах невизначеності. В умовах фінансової, економічної та політичної нестабільності, що підсилюється наслідками нападу та розв'язання війни росією, комерційна діяльність все більш схильна до рішень, які базуються радше на відчуттях та досвіді, аніж на теорії та практиці сучасного менеджменту. Отже відповідної актуальності набуває проблематика узагальнення теоретичних підвалин менеджменту із розглядом ключових складників та елементів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці менеджменту та управління присвячено дослідження багатьох вчених, зокрема: як Акоффа Р., Ансоффа І., Страпчук С.І. та Миколенко О.П., Балабанова І., Будзана Б., Друкера П., Йохна М., Мочерного С., Васенко В., Плікуса І., Казанджі А., Шкільняка М., Файоля А., Фединець Н., Шведа В., Чорної Л., Кухти П. та інших. Проте, незважаючи на широке коло дослідників існує нагальна потреба узагальнення теоретичних досліджень та практичних досягнень в умовах кризи потсковідного етапу та воєнного стану.

Мета статті є узагальнення історичних знань та сучасних теоретичних поглядів з сутності та елементів менеджменту підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні науковці по різному трактують сутність менеджменту. В посібнику «Менеджмент» авторів Страпчук С.І., Миколенко О.П. та інших наводиться наступний переклад з Оксфордського словника поняття «менеджмент»: спосіб, манера спілкування з людьми; влада та мистецтво управління; особливого роду вміння та адміністративні навички; орган управління, адміністративна одиниця [1].

Натомість Васенко В.К. у своїх дослідженнях наводить такі погляди:

– Мескон М.Х., Альберт М., Хедуори Ф. визначають «менеджмент» як уміння добиватися поставленої мети, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей;

– Друкер П. під менеджментом розуміє управління як особливу форму людської діяльності, що перетворює неорганізований натовп у ефективну цілеспрямовану і продуктивну групу;

– Стадник В.В. і Йохна М.А. під менеджментом розуміють вид діяльності, спрямований на праців-

ників організації з метою координації їх дій для досягнення поставлений перед організацією цілей;

– Мочерний С.В. і Довбешко М.В. визначають менеджмент як цілеспрямований вплив власників і менеджерів на потреби та інтереси інших працівників для ефективної організації колективної праці у всіх сферах суспільного відтворення, вдосконалення розвитку елементів економічної системи на мікрорівні, охорони довкілля з метою привласнення максимального прибутку;

– Економічна енциклопедія визначає менеджмент як науку про управління сучасним підприємством (установою, організацією), основним змістом якої є комплекс наукових принципів, методів стимулювання та організаційних важелів впливу на дії людей, використання різноманітних ресурсів з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей організації.

В результаті власних досліджень Васенко В.К. формулює сутність менеджменту як гармонійно пов'язаний комплекс принципів, функцій, методів та способів управління процесом виробництва, передусім виробничим персоналом з боку керівництва підприємства, компанії з метою ефективного використання ресурсів і стратегічних цілей організації [2].

Казанджі А.В. у своїй статті «Сутність дефініцій «управління», «менеджмент», «керівництво» та діалектика їх зв'язку» наводить наступні погляди науковців на сутність менеджменту:

– Діденко В.М. вважає, що менеджмент це система організації колективної праці, ефективного використання ресурсів, концентрації зусиль на безперервному підвищенні якості роботи персоналу підприємства (організації);

– Кравченко В.О. під менеджментом розуміє процес планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання, покликаний забезпечити формування та досягнення цілей організацій (підприємств, товариств, банків, асоціацій та їх підрозділів);

– Кузьмін О. та Петришин Н. формулюють менеджмент як цілеспрямований вплив на колектив працівників або окремих виконавців із метою виконання поставлених завдань та досягнення визначених цілей;

– Цюкін Г.В. та Головатий М.В. вважають, що менеджмент є особливою, специфічною соціальною функцією, яка виникає з потреб самого суспільства як складової саморегульованої системи

і супроводжує всю історію розвитку суспільства, набуваючи відповідного політичного, соціального змісту і певних державних норм у соціально розширеному суспільстві.

В цій же статті Казанджі А.В. відмічає доволі комплексний погляд Будзана Б., який вважає, що менеджмент – це процес управління ресурсами і людьми, який включає певні цілі, планування, організацію, лідерство й контроль, що спрямовуються на досягнення кінцевої мети; це діяльність, яка спрямована на здійснення цього процесу; це певний прошарок (категорія) людей, що професійно займаються цією діяльністю і зосереджені в апараті управління; це мистецтво управління; це галузь науки, тобто теорія, сума знань, накопичених за всю історію розвитку суспільства, що подається у вигляді концепцій, підходів, принципів, методів і способів [3].

В посібнику «Менеджмент» авторів Шкільняка М.М., Овсянюк-Бердадіна О.В. та інших зазначається, що менеджмент є самостійним видом професійної діяльності, головним завданням якого є досягнення організацією поставлених цілей шляхом ефективного використання усіх видів ресурсів за допомогою специфічних функцій і методів управління [4].

Наведені підходи до визначення менеджменту добре ілюструють багатоманітність даного поняття та його значення в діяльності підприємства. З нашого погляду оптимально висвітлено ключові особливості сучасного менеджменту автором Фединець Н.І. (рис. 1) [5].

Підсумовуючи аналіз сутності поняття «менеджмент» варто погодитись із точкою зору Остапчука Т.П., Бірюченко С.Ю. та Бужимської К.О. які зазначають, що менеджмент повинен виконувати такі завдання задля ефективної бізнес діяльності: 1) визначення конкретної мети та місії організації незалежно від її типу (суб'єкт господарювання підприємницької діяльності або державного сектору тощо); 2) забезпечення продуктивності праці та орієнтація працівників на досягнення певного результату діяльності; 3) управління впливом на суспільство та соціальною відповідальністю [6].

Також доцільно навести тлумачення феномену менеджменту з точки зору ключових аспектів (рис. 2) [7].

Доцільно виділити наступні закони менеджменту, які дозволяють зрозуміти сутність явища, з точки зору об'єкта. Сучасні дослідники виділяють 2 групи законів: закони функціонування та закони розвитку[8].

До законів розвитку варто віднести закон композиції, закон пропорційності, закон найменших, закон онтогенезу. В свою чергу, зазначені автори

Бардась А.В., Бойченко М.В. та Дудник А.В. до законів розвитку відносять: закон синергії, закон самозбереження, закон інформованості-впорядкованості та закон єдності аналізу і синтезу [8].

Менеджменту, як і будь-якому виду діяльності притаманні відповідні принципи, що являють собою основні правила, норми та орієнтири поведінки, якими мають керуватися менеджери в рамках своєї професійної діяльності з метою досягнення цілей організації.

Васенко В.К. відзначає, що принципи менеджменту вперше були визначені Г. Емерсоном в 1912 році у книзі «Дванадцять принципів продуктивності»: 1. Чіткий план та чітко сформульовані цілі або завдання. 2. Здоровий глузд. 3. Компетентна консультація. 4. Дисципліна. 5. Справедливе відношення до персоналу. 6. Швидкий, надійний, точний і постійний облік. 7. Диспетчеризація. 8. Норми і розклад. 9. Нормалізація умов. 10. Нормування операцій. 11. Писані стандартні інструкції. 12. Винагорода за продуктивність.

Крім того, вищезгаданий автор відзначає, що у ході історичного розвитку принципи менеджменту узагальнювалися і конкретизувалися і наука визначила такі сучасні принципи: 1. Принцип поєднання демократизму і доцільного економічного централізму. 2. Принцип досягнення високої економічної ефективності. 3. Принцип матеріального і морального стимулювання. 4. Принцип єдиноначальності і колегіальності. 5. Принцип науковості. 6. Принцип підготовки і розстановки кадрів. 7. Принцип відповідальності. 8. Принцип оптимального сполучення галузевого і територіального управління. 9. Принцип спадковості господарських рішень. 10. Принцип підпорядкування особистих інтересів загальним. 11. Принцип економічності та ефективності. 12. Принцип доміанти розвитку (принцип основної ланки) [2].

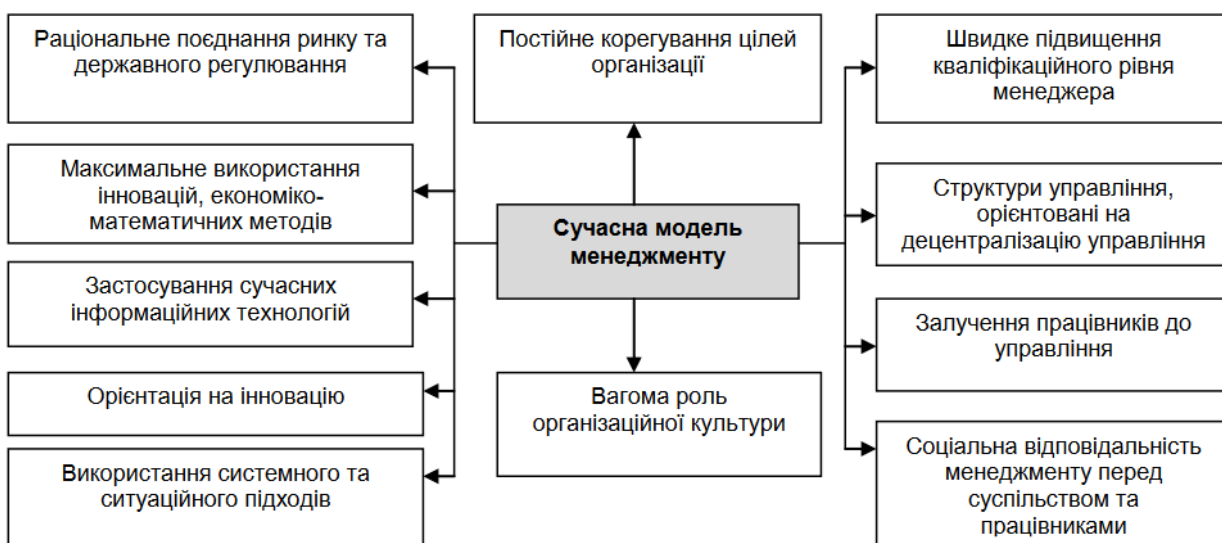

Рис. 1. Ключові риси сучасного менеджменту

Джерело: [5]

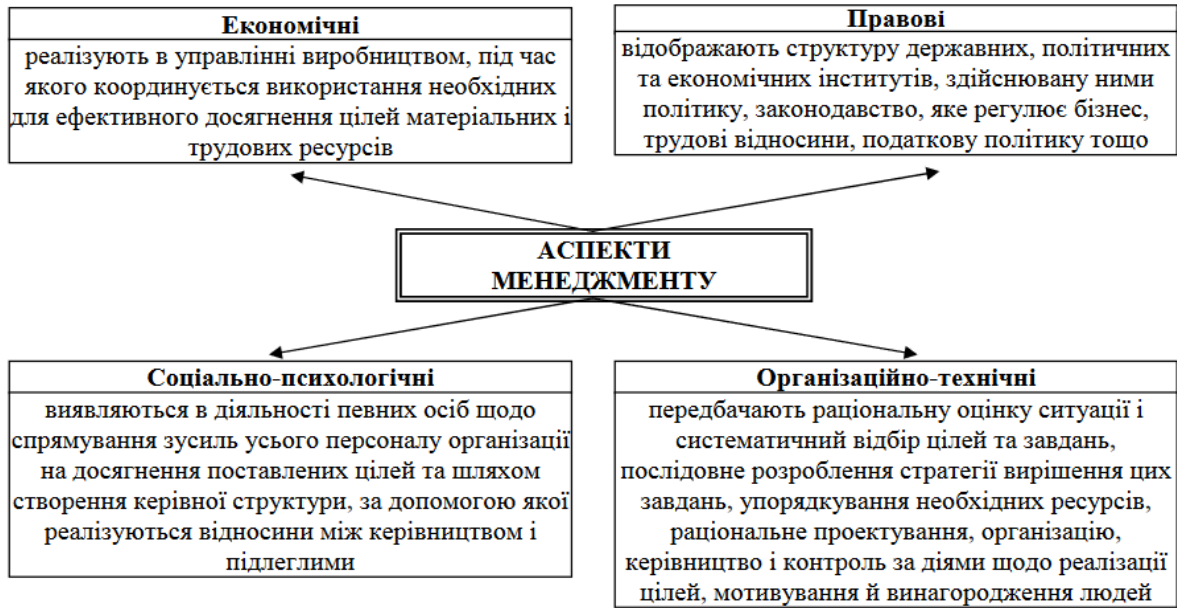

Рис. 2. Основні аспекти менеджменту

Джерело: [7]

У 1916 році Анрі Файоль у книзі «Загальне і промислове управління» сформулював 14 принципів адміністративного управління, які, на його думку, є універсальними для будь-якої організації. Деякі з них не втратили свого значення і в наш час, а саме:

1. Розподіл праці. Метою розподілу праці є виконання роботи, більшої за обсягом і кращої за якістю за однакових умов.

2. Повноваження і відповідальність. Повноваження – це право віддавати наказ, а відповідальність – її складова протилежність. Де надаються повноваження, там виникає відповідальність.

3. Дисципліна. Тут головна ідея в тому, що дисципліна обов'язкова для всіх. Але оскільки керівництво завжди здійснюється зверху донизу, то можна сказати, що дисципліна така, який і керівник. Дисципліна передбачає справедливе застосування санкцій.

4. Єдиноначальність. Робітник повинен одержувати вказівки тільки від одного безпосереднього керівника.

5. Єдність дій. Кожна група, що діє в межах спільної мети, має бути об'єднана на основі спільного плану і мати одного керівника.

6. Підпорядкованість особистих інтересів загальним. Це означає, що інтереси робітника або групи робітників не повинні переважати над інтересами підприємства в цілому

7. Винагорода персоналу. Винагорода та метод оплати праці повинні бути справедливими і максимально задовольняти як співробітників, так і роботодавців.

8. Централізація. Нова думка тут полягає в тому, що централізація має розумну міру. В загальному випадку – чим більше підприємство, тим менше повинно бути централізації.

9. Скалярний ланцюг. Це низка посадових осіб, що перебувають на керівних посадах, починаючи від особи, яка обіймає найвищу посаду в цьому ланцюжку, вниз, до керівника нижчої ланки.

10. Порядок. Місце для всього і все на своєму місці.

11. Справедливість. Вона забезпечується лояльністю і відданістю персоналу – з одного

боку, добротою і об'єктивністю адміністраторів – з іншого.

12. Стабільність робочого місця для персоналу. А. Файоль розглядає плинність кадрів як причину і одночасно як наслідок неефективного керівництва. Стабільність персоналу – перша ознака доброго керівництва.

13. Ініціатива. Адміністратор повинен стимулювати ініціативу знизу.

14. Корпоративний дух. Мова йде про важливість колективізму в роботі підприємства. Тому принцип «розділяй і володій» в управлінні виробництвом застосувати не можна. Повинні бути спільні інтереси у працюючих на виробництві людей [9].

Автори Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.В. та інші зазначають, що для формування, функціонування і розвитку організації необхідно дотримуватися базових принципів управління: стійкість до змін середовища функціонування організації, тобто при зміні окремих елементів мікро- і макрооточення організації система управління повинна продовжувати ефективно функціонувати та виконувати поставлені цілі; економічність управління, тобто при виборі способів і методів для здійснення управління водночас необхідно оптимізувати витрати ресурсів; поєднання централізації і децентралізації в управлінні, тобто в системі управління повинен бути раціонально сформованим розподіл виконання управлінських функцій між структурними елементами організації; основний вектор управлінських дій – пріоритет споживача та забезпечення довгострокового розвитку організації [4].

Ми вважаємо, що найбільш детально принципи менеджменту наведені дослідником Фединець Н.І., яка виділяє такі принципи:

1. Єдиноначальності. Передбачає надання керівникові широких управлінських повноважень при персональній відповідальності за результати роботи.

2. Колегіальності, являє собою прийняття управлінських рішень на основі узгодження думок.

3. Науковості, передбачає використання нових наукових концепцій, прогресивного досвіду підприємств.

4. Матеріального та морального стимулювання. Наголошує на необхідності врахування потреб та інтересів працівників.

5. Економічна ефективність. Уособлює результативність, мінімальні витрати для одержання відповідного результату.

6. Демократизму. Передбачає залучення працівників до управління підприємством.

7. Підпорядкування особистих інтересів загальним. Визначає пріоритет загальноколективних інтересів перед індивідуальними.

8. Підготовки та розстановки кадрів. Забезпечує стабільності кадрів та професіоналізації управління.

9. Соціальної відповідальності. Вимагає створення чіткої організаційної структури, розробка положень про підрозділи, права та обов'язки керівників, посадові інструкції виконавців, матеріальна відповідальність підрозділів, розробка положень про преміювання; чітке прийняття наказів і розпоряджень; дотримання моральних принципів.

10. Спадковість господарських рішень. Являє собою єдність економічних явищ і процесів, як послідовності кількісних і якісних змін, які здійснюються в часі і просторі.

11. Оптимальне сполучення галузевого та територіального управління. Передбачає найбільш раціональне розміщення і розвиток продуктивних сил вимагає врахування екології, ступеня ефективності використання робочої сили, зайнятості населення, розвитку соціальної інфраструктури, задоволення матеріальних і духовних потреб населення.

12. Основної ланки. Визначає основний фактор досягнення цілей, що дозволяє зосередити всі види ресурсів на виконання ключових завдань.

13. Унікальність ресурсів та організаційних здібностей. Передбачає неоднорідність кожного підприємства визначається унікальністю ресурсів та організаційних здібностей, що визначає конкурентні переваги підприємства [5].

Однак варто відзначити, що наведені принципи потребуються певної трансформації через зміни економічних реалій під час війни.

Функції менеджменту є конкретним видом діяльності, що здійснюється спеціальними прийомами, у відповідний спосіб та з окресленою метою.

Найчастіше в теорії менеджменту виділяють чотири базові функції, які узагальнено наведені на рисунку 3 [13].

Крім того, варто відзначити, що більшість науковців до загальних функцій менеджменту також відносять функції координації та регулювання.

Координація як функція менеджменту являє собою процес, що спрямований на забезпечення пропорційного і гармонійного розвитку різних сторін (виробничої, технічної, фінансової тощо) об'єкта за оптимальних витрат матеріальних, фінансових і трудових ресурсів.

Регулювання являє собою вид управлінської праці, метою якої є подолання протиріччя між організацією і дезорганізацією, порядком і чинниками, які цей порядок порушують [11].

Якщо загальні функції менеджменту є однаковими для будь-яких процесів управління, то конкретні (специфічні) функції властиві тим або іншим конкретним елементам системи, відображаючи їхню специфіку. До конкретних (специфічних) можна віднести: управління фінансами, персоналом, торговельними та технологічними процесами, управління працею і заробітною платою, управління товарними запасами тощо.

Конкретні функції менеджменту класифікують за:

- ознакою процесів управління – функції управління основним, допоміжним виробництвом, технічною підготовкою, матеріально-технічним забезпеченням, патентно-ліцензійною діяльністю, капітальним будівництвом, зовнішньоекономічною діяльністю тощо;

- ознакою об'єкту – функції управління підприємством, цехом, службою, відділом, дільницею, бригадою, проектною групою тощо;

- ознакою елементів виробничо-господарської діяльності – функція управління працею, предметами та знаряддями праці, інформацією тощо.

Слід також мати на увазі, що за змістом кожна конкретна функція менеджменту в організації, є своєю чергою комплексною і включає планування, організацію, мотивацію і контроль. Наприклад, відділ праці і заробітної плати торговельного товариства займається розробкою плану з праці і кадрів, організовує роботу з нормування витрат, встановлює потреби відділів у робочій силі, розробляє заохочувальні системи оплати праці, контролює правильність застосування тарифних розря-

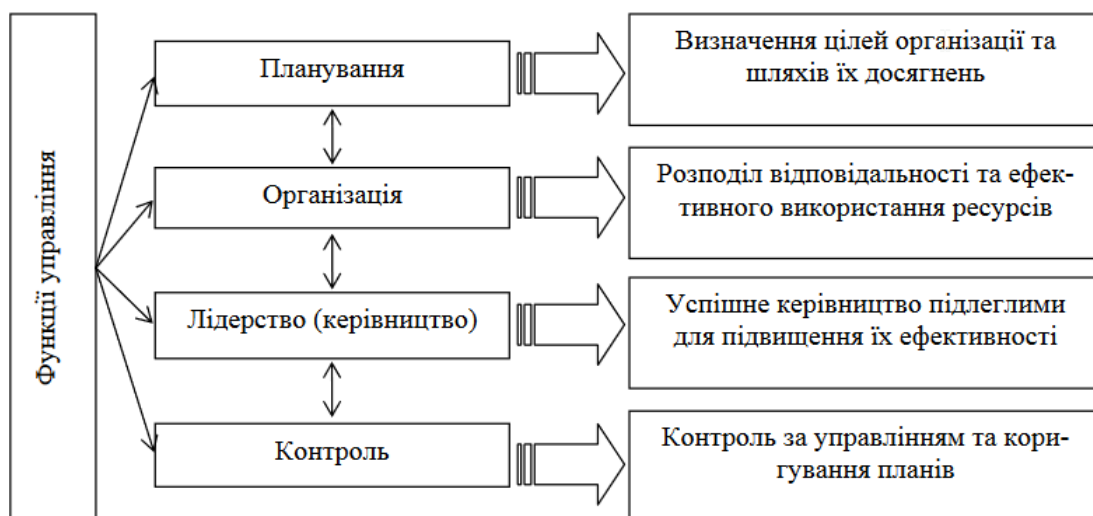

Рис. 3. Основні функції менеджменту

Джерело: [10]

дів, тарифних ставок, системи оплати праці тощо. Таким чином, виконуючи свою конкретну функцію управління, відділ праці і заробітної плати в той же час реалізовує і загальні функції управління підприємством. Крім цього, зміст конкретних функцій менеджменту в різних організаціях відображає специфіку і напрямки діяльності цих організацій (тип, складність виробництва продукції, надання послуг споживачам, спеціалізацію, масштаби тощо).

Таким чином, носієм конкретних (специфічних) функцій є частина керуючої системи, носієм загальних функцій є вся керуюча система [9].

На завершення вивчення питання сутності менеджменту побіжно проаналізуємо основні методи менеджменту. Загальноприйнятне розуміння методу менеджменту передбачає пошук інструментів та засобів, які формуватимуть прикладні аспекти методу, та за допомогою яких відбуватиметься вплив на працівників, забезпечення їх мотивації, управління, регулювання та координація їх діяльності.

Основу систем методів, що використовуються в управлінні, становить загальнонаукова методологія, яка передбачає системний, комплексний, процесний, ситуаційний підхід до вирішення проблем, а також застосування таких методів, як моделювання, експериментування, економіко-

математичні і соціальні виміри, аналіз і синтез, індукція та дедукція, абстрагування тощо [4].

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, узагальнивши історичні та сучасні погляди на сутність та зміст менеджменту, варто відзначити їх плюралізм та різноманітність. Погоджуючись в цілому із поглядами класиків та сучасних дослідників ми вважаємо, що найкраще сутність менеджменту розкриває його ключові риси (через їх адаптованість до змінюваних викликів середовища господарювання) та його функціонал (через відображення конкретних змін в діяльності суб'єкта господарювання). Сучасні принципи менеджменту є багатоманітними, в більшості своїй все ще апелюють до класичних підходів Г. Емерсона та А. Файоля, проте українській досвід управління під час війни вимагає їх критичного переосмислення. Насамперед доцільно переосмислити принцип соціальної відповідальності та в подальшому розуміти його як основу участі бізнесу у відбудові української держави та підвищення рівня соціально-економічного розвитку населення; варто розглянути доцільність упровадження принципу «евангелізації», що притаманен сучасній поведінковій економіці; заслуговую на увагу аналогічний принцип поведінкової економіки – принцип екологічності. Саме цій проблематиці і будуть присвячені подальші дослідження авторів.

Список використаних джерел:

1. Стрпачук С.І., Миколенко О.П., Попова І.А., Пустова В.В. Менеджмент : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 356 с.
2. Васенко В.К. Принципи менеджменту та їх вплив на формування понятійного апарату. *Вчені записки Університету «КРОК»*. URL: <http://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/151/171>
3. Казанджі А.В. Сутність дефініцій «управління», «менеджмент», «керівництво» та діалектика їх зв'язку. URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2167/1/%d0%9a%d0%b0%d0%b7%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d0%b6%d1%96%20%d0%90.%d0%92.5.pdf>
4. Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент : навчальний посібник. Тернопіль : Крок, 2017. 252 с.
5. Фединець Н.І. Сучасна модель менеджменту в Україні та її вплив на механізм управління персоналом туристичного підприємства. *Інноваційна економіка*. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/632>
6. Менеджмент : підручник. Житомир : Вид-во «Рута», 2021. 856 с.
7. Сутність менеджменту як науки та виду діяльності. URL: http://sites.znu.edu.ua/bank/public_files/2011/09/7557_1295426471_tema_1_sutn_st_menedzhmentu_yak_nauki_ta_vidu_diyalnosti_.pdf
8. Бардась А.В., Бойченко М.В., Дудник А.В. Менеджмент : навч. посіб. Дніпро : Національний гірничий університет, 2012. 381 с.
9. Лазоренко Т.В., Пермінова С.О. Основи менеджменту : Конспект лекцій. Київ : КІП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 166 с.
10. Лазеба Є.С. Основні функції управління підприємством та їх взаємозв'язок. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/81.pdf>
11. Функції менеджменту. URL: <http://nkkep.com/wp-content/uploads/2020/10/GRS-31-Osnovy-menedzhmentu-Slipko-V.O.-16.10.20.pdf>

References:

1. Strpachuk S.I., Mykolenko O.P., Popova I.A., Pustova V.V. (2020) Menedzhment: navchalnyj posibnyk dlja zdobuvachiv vyshhoji osvity [Management: a textbook for students of higher education.]. Ljviv: Vydavnyctvo "Novyj Svit – 2000".
2. Vasenko V.K. Management principles and their influence on the formation of the conceptual apparatus. Available at: <http://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/151/171> (accessed May 1, 2023).
3. Kazandzhi A.V. The essence of the definitions of "governance", "management", "leadership" and the dialectic of their relationship. Available at: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2167/1/%d0%9a%d0%b0%d0%b7%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d0%b6%d1%96%20%d0%90.%d0%92.5.pdf> (accessed April 25, 2023).
4. Shkilnjak M.M., Ovsjanjuk-Berdadina O.F., Krysjko Zh.L., Demkiv I.O. (2017) Menedzhment: navchalnyj posibnyk [Management: A study guide]. Ternopil: Krok.
5. Fedynecj N.I. The modern model of management in Ukraine and its impact on the mechanism of personnel management of a tourism enterprise. Available at: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/632> (accessed May 1, 2023).
6. Ostapchuk T.P. (ed.) (2021) Menedzhment: pidruchnyk [Management: A textbook]. Zhytomyr: Vyd-vo "Ruta".
7. The essence of management as a science and a type of activity. Available at: http://sites.znu.edu.ua/bank/public_files/2011/09/7557_1295426471_tema_1_sutn_st_menedzhmentu_yak_nauki_ta_vidu_diyalnosti_.pdf (accessed May 1, 2023).
8. Bardasj A.V., Bojchenko M.V., Dudnyk A.V. (2012) Menedzhment: navch. posib. [Management: a study guide.] Dnipro: Nacionalnyj ghirnychyj universytet.
9. Lazorenko T.V., Perminova S.O. (2021) Osnovy menedzhmentu: Konspekt lekciy [Fundamentals of management: Lecture notes]. Kyiv: KPI im. Ighorja Sikorsjkogho.
10. Lazeba Je.S. The main functions of enterprise management and their interrelation. Available at: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/81.pdf> (accessed April 25, 2023).
11. Slipko V.O. Management functions. Available at: <http://nkkep.com/wp-content/uploads/2020/10/GRS-31-Osnovy-menedzhmentu-Slipko-V.O.-16.10.20.pdf> (accessed 25 April 2023).

Shved Vadym
Omelchenko Olena
Kovtun Artur

Vinnitsia Institute of University "Ukraine"

ENTERPRISE MANAGEMENT: ESSENCE AND ELEMENTAL COMPOSITION

Summary

The article is devoted to generalization of views on the essence of management in modern economic conditions. The article presents various views on the content of this phenomenon. The author analyzes the essence of management through the prism of considering definitions by transforming historical views and approaches of modern researchers. The key features of modern management are considered, in particular: a rational combination of the market and government regulation; constant adjustment of the organization's goals; the important role of organizational culture; decentralized management structures; social responsibility to employees and society, etc. The economic, legal, socio-psychological, organizational, and technical aspects of management are also considered. Attention is paid to the laws of organization functioning (law of composition; law of proportionality; law of least; law of ontogeny) and the laws of organization development (law of synergy; law of self-preservation; law of awareness-order; law of unity of analysis and synthesis). The key principles of management are considered both in the historical context and in the modern economic environment. In particular, it is noted that for the formation, functioning and development of an organization, it is necessary to adhere to the basic principles of management: resistance to changes in the environment of the organization's functioning; cost-effectiveness of management; the main vector of management actions is the priority of the consumer and ensuring the long-term development of the organization. The author also describes the functionality of management, primarily through the implementation of general functions according to the formula 4 (planning, motivation, organization, control) + 2 (coordination and regulation) and specific functions (management of finance, personnel, trade and technological processes, labor and wage management, inventory management, etc.) Attention is also paid to the main methods of management. The expediency of a critical rethinking of the existing management principles is considered.

Key words: management, enterprise, aspects of management, management principles, management functions, enterprise management.